

نگاهی به دلایل ناکامی تیم ملی فوتبال ایران برای صعود از مرحله گروهی

کتابخانه دنیاجردی

حسرت، همیشه سهم تیم‌هایی نیست که با اختلاف می‌بازند. حسرت گاه سهم تیم‌هایی می‌شود که تنها چند قدم با تاریخ‌سازي فاصله داشتند با دست‌یابی به رویایی که محقق شدنش غیرممکن نبود اما نشد. تیم ملی فوتبال ایران نه با تحقیر جام جهانی را ترک کرد و نه حتی با قبول شکست مقابل حریفان. اتفاقاً خوب هم جنگید و با وجود تمام کارشکنی‌های میزبان، قدمی به عقب برنداشت و همین، هضم خداحافظی زودهنگام با بزرگ‌ترین رویداد فوتبالی دنیا در سال ۲۰۲۶ را دشوارتر می‌کند. در واقع ایران این مرتبه با وجود تمام مسائل، مشکلات، کاستی‌ها و کارشکنی‌ها آنقدر خوب بود که حذف شدنش خیلی‌ها را ناراحت کرد.

در واقع بوزهای ایران آنقدر جنگنده و بانگیزه نشان دادند که عبور از مرحله گروهی کاملاً دست‌یافتنی شده بود، اما در نهایت باز هم پشت همان دیوار همیشگی مرتفع گروهی متوقف شدند. فروپاشی این دیوار از هر زمان دیگری محتمل‌تر بود اگر همان اندازه که به ایستادگی مقابل میزبان غیرحرفه‌ای و کارشکنی‌هایش باور داشتیم، به توانایی‌های حریفان هم باور داشتیم، اما نتوانستیم این مسیر هموار را طی کنیم، صرفاً چون در جام جهانی، پیش از آنکه با حریفان رویه‌رو شویم، مغلوب تصویری شدیم که از آنها در ذهن خود ساخته بودیم. حال آنکه این مرتبه، قرعه بر خلاف بسیاری از ادوار گذشته سرناقص‌گاری نداشت. نه بلژیک با تمام احترامی که برایش قائل هستیم این هیولای شکست‌ناپذیر سال‌های قبل بود، نه مصر تیمی بود که با وجود محمد صلاح، ایران توان ایستادن برابر آن را نداشته باشد. همین مسئله انتظار صعود از مرحله گروهی را بالاتر از همیشه برده بود.

این جام جهانی اما از همان روزهای نخست برای ایران با تمام جام‌جهانی‌هایی که تجربه کرده بود تفاوت داشت. نه صرفاً چون

داستان فرصتی که در جام جهانی از دست رفت

این بار بزرگ‌ترین تورنمنت فوتبالی دنیا قرار بود با ۴۸ تیم برگزار شود یا حتی نه به دلیل حضور بوزها در گروه G که نسبت به سایر گروه‌ها ساده‌تر بود، بلکه به دلیل میزبانی آمریکا، میزبانی که چه قبل از آغاز جام و چه در حین برگزاری آن بارها و بارها ثابت کرد چیزی از رفتار و برخورد حرفه‌ای در ورزش نمی‌داند و نه شایستگی میزبانی بزرگ‌ترین رویداد فوتبالی دنیا را دارد. در حالی که اکثر تیم‌ها با خیالی آسوده در حال برگزاری اردوهای آماده‌سازی و دیدارهای دوستانه و برنامه‌های تمرینی خود بودند، تیم ملی فوتبال ایران و اعضای آن از یک سو به آماده‌سازی جهت حضوری پر قدرت در جام جهانی می‌انديشیدند و از سوی دیگر ذهن‌ها درگیر حاشیه‌هایی بود که میزبان این مسابقات رقم زده بود.

شاید هرگز هیچ‌کس نتواند میزان دقیق تأثیر منفی این داستان‌های به‌وجود آمده برای تیم ملی فوتبال ایران را اندازه‌گیری کند، اما بی‌تردید کمتر کسی است که نداند اوضاع برای بازیکنی که باید تمام فکر و ذهنش در تمرین و تاکتیک برای ارائه بهترین عملکرد در زمین مسابقه باشد، چقدر سخت و دشوار می‌شود با دغدغه‌هایی چون صدور یا عدم صدور ویزا، اقامت‌های مکرر، رفت‌وآمدهای خسته‌کننده از محل اقامت تا مکان مسابقه و مسائلی از این دست بیدار شود. حواشی که در جریان مسابقات هم تمامی نداشت، به‌طوری‌که ایران ناچار بود بلافاصله بعد از برگزاری هر مسابقه، بدون انجام ریکاوری، آمریکا را به مقصد مکزیک ترک کند. تصمیماتی که آرامش را از این تیم گرفته بود.

بی‌تردید از کنار هیچ‌یک از این موارد نمی‌توان به سادگی عبور کرد و بی‌شک هر تیمی در چنین شرایطی تمرکز خود را از دست

می‌دهد و چه‌ساختی شیرازهاش پیش از آنکه وارد زمین شود از هم بپاشد. با وجود این نمی‌توان تصبیر عدم صعود تیم ملی فوتبال ایران به مرحله حذفی را صرفاً گردن بی‌مبالاتی‌های آمریکایی میزبان و کارشکنی‌های آن انداخت، خصوصاً کسه با وجود تمام تلاش این کشور برای زدن تمرکز تیم ملی فوتبال ایران، تک‌تک ملی‌پوشان به‌جد در این مورد خاص ایستادگی کردند، به‌طوری‌که هرگز در طول سه بازی شاهد کم‌آوردن بازیکنان چه از لحاظ روحی و چه از جنبه جسمی نبودیم.

صد البته که در کنار میزبانی پر حرف و حیثت و پراپر اد امریکا، تیم ملی فوتبال ایران با بدشانسی‌ها و سخت‌گیری‌هایی هم در زمین مسابقه مواجه شد. گل‌های زیبا و دیدنی که به زعم بسیاری نامرود اعلام شدن گل‌های زیبا و دیدنی که به زعم بسیاری سخت‌گیرانه‌ترین تصمیمات داور در خصوص اعلام آفساید بود، آن هم در شرایطی که فیفا عمدتاً به داوران سفارش می‌کند تصمیماتشان در راستای به‌نرم رسیدن گل بیشتر باشد. موردی که در هر دو بازی ایران مقابل بلژیک و مصر، گریبان شاکر ددان قلعه‌نویی را گرفت و آنها را از چشیدن طعم پیروزی محروم کرد. با این وجود ایران سرنوشت‌اش برای صعود دست خودش بود، اما به راحتی آن راه به دست دیگران سپرد تا حسرت‌اش چند برابر شود. فوتبال همواره صحنه اتفاقات قابل توجه است، به‌طوری‌که بارها و بارها دیده‌ایم تیم‌هایی با مشکلاتی بزرگ نتوانستند از موانع عبور کنند. به همین دلیل باید در کنار اتفاقات بیرونی، نگاهی هم به آنچه در زمین مسابقه رخ داده بیندازیم. در واقع اگر قرار است از این تجربه درس بگیریم، باید پیش از هر چیز اشتباهات خود را ببینیم، چرا که در غیر این صورت گامی برای برطرف کردن آن نخواهیم

بازی آخر کشیده شود. دیناری که از همان ابتدای رنک‌بوی فینال داشت و گلزنی زودهنگام مصری‌ها ایران را مجبور کرد که از همان دقیق ابتدایی برای جبران بچنگد. اما دو اشتباه از دو بازیکن باتجربه (بیرانوند در گل خورده و طارمی به‌واسطه از دست دادن پنالتی) باعث شد تیم ملی این بازی را هم با تساوی پشت سر بگذارد. هر چند که شجاع ذقایی پایانی بازی دروازه حریف را گشود، اما سرنوشت ایران در این دوره از رقابت‌های جام جهانی با آفسایدهای میلی‌متری و داوران سخت‌گیر گره خورده بود.

بی‌شک بدشانسی در این دوره چاشنی بازی‌های ایران بود، اما حق مطلب ادا نشده‌اگر از صحنه‌هایی در هر سه بازی چشم‌پوشی کنیم که می‌توانست روایتی دیگر برای ایران در جام جهانی ۲۰۲۶ بنویسد. از تصمیم‌هایی که گرفته نشد و احتیاطی که مانع از بروز حسرت بیشتر بوزهای ایران شد.

بلژیک، مصر و نیوزیلند، حریفان قابل احترامی بودند، اما نه آنقدر بزرگ که نتوان مقابلشان ایستادن و فوتبال بازی کرد. با این حال، ایران در بیشتر قایق مسابقات، پیش از آنکه به پیروزی فکر کند، نگران شکست نخوردن بود و به همین دلیل یک بار دیگر حسرت تهران شد. اما حسرت را به نمایش گذاشت و بیرانوند ستاره بی‌چون‌وچرای میدان بود که هر تویی روی دروازه‌اش آمد را ناکام گذاشت. اما حسرت برای حمله به این تیم ندیده بود؟ ایران و بلژیک ملی هیچ تدارکی برای حمله به این تیم ندیده بود؟ ایران و بلژیک یک مصاف جذاب و هیجان‌انگیز بود که آدر نالین هر بیننده‌ای را بالا می‌برد. اما هر چه از زمان بازی سپری می‌شد، این باور بیشتر ایجاد می‌شد که ایران می‌تواند از مصاف با بلژیک پیش از ۱ امتیاز به جیب بزند، به شرط آنکه راه بازیکنانش به زمین حریف می‌افتاد. مسئله‌ای که در جریان بازی هم ثابت شد. روی گل مردود اعلام شده طارمی به وضوح دیده شد که باز کردن قفل دروازه بلژیک رویایی دست‌نیافتنی نیست، اما احتیاط، فرصت ریسک کردن و کسب ۲ امتیاز حساس این دیدار را از ایران گرفت تا همه چیز به تاریخ‌را از ایران بگیرد.

پرونده جام جهانی ۲۰۲۶ برای ایران بسته شد. اما پایان حسرت‌بار این تورنمنت می‌تواند برای فوتبال ایران آغاز یک بازنگری باشد، البته به شرط آنکه بزرگ تیم طلسم صعود از مرحله گروهی نه با قرع‌ای آسان‌تر، نه با نسلی درخشان‌تر و نه حتی با اندکی خوش‌شانسی شکسته نمی‌شود. در واقع این طلسم روزی شکسته می‌شود که ایران یاد بگیرد پیش از حریفان، به ترديد‌های خود غلبه کند. قطعاً در آن صورت نام حریفان آن قدر بزرگ نخواهد بود که تاریخ‌را از ایران بگیرد.

چهره‌ها | فریدون حسن

ژنرال در مسیر اشتباه

ژنرال فوتبال ایران تا قبل از این همیشه از فرصت‌زدست‌رفته در جام ملت‌های آسیا حرف می‌زد، از جامی که بدون شکست و تنها با ضربات پنالتی مقابل کره جنوبی از دست داد. امیر قلعه‌نویی به‌عنوان یکی از موفق‌ترین مربیان فوتبال ایران در لیگ، بعد از جام جهانی ۲۰۲۲ برای دومین بار روی نیمکت تیم ملی قرار گرفت. قلعه‌نویی بازم یک جام ملت‌های ناموفق را تجربه کرد، اما اینبار مانند تیم را به قدرت به جام جهانی برساند.

نخستین روی نیمکت تیم ملی در بزرگ‌ترین رویداد فوتبالی جهان آرزوی هر مربی است. قلعه‌نویی با تلاش و کوشش به این آرزو رسید. مرد اول نیمکت ایران با وجود تمام عیب‌وآبردها و انتقادهایی که به عملکردش می‌شد، شاگردانش را به جام جهانی برد، اما ژنرال بازم در همان مسیر قبلی قدم برمی‌داشت. همان مسیری که در جام ملت‌های آسیا به مقصد نرسید. از قلعه‌نویی بعید بود که مسیر شکست‌خورده را دوباره طی کند، اما او با وجود تسلیم ادعاهایی که در خصوص باور به جوان‌ها داده بود، بازم اسیر دل‌بستن به بازیکنانی شد که به کار نتیجه‌گیری در جام جهانی نمی‌آمدند. اینکه قلعه‌نویی در تیم ملی ماندنی باشد یا نه از زمان مشخص می‌کند، ولی آنچه که مشخص است این که ژنرال برای پیروزی در جنگ‌های بعدی باید تاکتیک و مسیرش را عوض کند.

آقای گل ایران

رامین رضاییان حالا بهترین گلزن ایران در ادوار جام جهانی است. باورش سخت است، اما واقعیت دارد. بازیکنی که همه تمام‌شده فرض می‌کردند، اما جام جهانی ۲۰۲۶ آوردگاه او بود که با تلاش خستگی‌ناپذیر و ستودنی‌اش همه را انگشت‌به‌دهان بگذارد. اشک‌های او بعد از به‌صدا در آمدن سوت پایان بازی ایران و مصر هیچ‌گاه فراموش نمی‌شود، درست مانند شادی‌های خاص دو گل زیبایش در جام. رضاییان بدون هیچ شکی ستاره بی‌چون‌وچرای ایران در جام جهانی

بود، ستاره‌ای که دو بار برترین بازیکن زمین شد و حالا حتماً آنها که او را از ترکیب تیمشان بیرون کردند، به دنبالش خواهند دويد. هر چند که رامین سلال‌های پایانی فوتبالش را سپری می‌کند، اما جام جهانی ۲۰۲۶ سکوی پرتاب دوباره او به سطح اول فوتبال بود. سکوی پرتاب بازیکنی که حتی در بدترین روزها هم دست از تلاش نکشید تا ثابت کند همیشه می‌توان برگشت و همه را متعجب کرد.

رضاییان آقای گل ایران در جام جهانی است با سه گل که یکی از دیگری زیباترند. از گل چپیش به ولسر در ۲۰۲۲ قطر تا گل‌های یادماندنی‌اش در ۲۰۲۶ مقابل نیوزیلند و مصر، او جنگنده‌ترین بازیکن ایران در جام بود. چه بیرون زمین و چه در داخل مستطیل سبز، گل‌هایش فراموش‌نشده‌ای است و البته اشک‌هایش را هم در کنار گل‌هایش از یاد نخواهیم برد.

سه گل، سه گلزن، لعنت به VAR

امان از تکنولوژی، لعنت به VAR تا آخر دنیا، لعنت به کمک‌داور ویدئویی. ما باید صعود می‌کردیم فوتبال همان فوتبال قدیمی خودمان بود. ما هم نیوزیلند را بردیم، هم بلژیک را و هم مصر را اما خب قانون‌های من‌در‌آوردی فیفا، قانون‌های خلق‌الساعه‌ای که فوتبال را به گند کشیده، سرمان را برد.

علی نعمتی در بازی اول به نیوزیلند گل زد، گفتند ۱۰ سانت در آفساید بوده. مهدی طارمی یکی از زیباترین گل‌های جام جهانی را داخل دروازه بلژیک جا داد، گفتند هسانت در آفساید بوده. جالب‌تر وقتی که همه گفتند دست مدافع بلژیک آفساید را پر کرده، بهانه آوردند که دست بازیکن حساب نمی‌شود. تصمیم انقدر سخت‌گیرانه بود که حتی داد منتقدان فوتبال جهان را هم در آورد، تا جایی که گری نویل گفت: «VAR، گل طارمی را از فوتبال زدید». رسیدیم

سربلندمان کردی «بیرو»

وقتی در همان ابتدای بازی با بلژیک با ضربه لو کاکو نقش زمین شد و قلعه‌نویی سیدحسین حسینی را بلند کرد تا گرم کند، تمام خاطرات بازی مقابل انگلستان در جام جهانی قبل جلوی چشممان مان رزه رفت، اما علی بیرو برگشت. با وجود مهلک بودن ضربه مهاجم بلژیک، برگشت و تا آخر ایستاد تا از دروازه ایران محافظت کند و انصافاً هم ایستادگی منحصر‌به‌فردش کاری کرد که ایسران حتی جرئت پیدا کند به دروازه بلژیک هم حمله کند.

علیرضا بیرانوند، برترین بازیکن میدان شد، چون مقابل بلژیک کاری کرد کارستان. سسویه‌های دیدنی او دروازه ایران را حفظ کرد و هر سار بلژیکی‌های برمدعا را دست‌خالی از محوطه جریمه ایران برگرداند.

بیرو نشان داد چرا برترین دروازه‌بان ایران است. نشان داد چرا باید به او اعتماد کنیم.

بیرو هر چند مقابل نیوزیلند و مصر غافلگیر شد، اما نشان داد هنوز مرد شماره یک قفس توری ایران است و می‌تواند به بهترین شکل ممکن از دروازه تیم ملی محافظت کند. حالا می‌توان با صدای بلند فریاد زد که «شیر دلا» حالات علی بیرو که سربلندمان کردی.

به بازی سوم، شجاع خلیل‌زاده گل زد، یک ایران غریب پیروزی و صعود سر داد، اما نه، گفتند نوک پایش به اندازه ۳ سانت جلوتر از مدافع بود. جالب بود که مدافع نزدیک خط دروازه مصر را دروازه‌بان حساب کردند، در حالی که توپ به دروازه‌بان جلوکشیده مصر خورد و جلوی پای شجاع افتاد. اینجا هم تمام کارشناسان گفتند که بسیار سخت‌گیرانه بوده، آن‌هم در حالی که فیفا به داوران توصیه کرده تصمیم به گل بگیرند نه رد آن، اما ظاهراً در این جام وقتی پای یاران وسط بود، اوضاع فرق می‌کرد.

سه بار تا مرز جنون پیش رفتیم و هر سه بار تکنولوژی فوتبال شادیمان را پس گرفت. سه گل زیبا زیم و سه بار حقمان را مثل خیلی‌جا‌های دیگر خوردند. نام علی نعمتی، مهدی طارمی و شجاع خلیل‌زاده به‌عنوان سه گلزنی که تکنولوژی فوتبال گل‌های سالم‌شان را امردود کرد، حتماً در تاریخ جام‌جهانی ثبت می‌شود.

